

lökkäiden ihmisen luontotarinoita

Vanhustyön keskusliitto keräsi kesän ja syksyn 2022 aikana luontotarinoita iäkkäiltä ihmisiltä. Lähetettyjä tarinoita julkaistaan Vanhustyön keskusliiton some-kanavissa, Vanhustyö-lehdessä ja vtkl.fi-sivuilla.

Siili ja rukkanen

Takapihalle oli jätetty työrukkaset penkin alle. Siitä ne löytyisivät seuraavana aamuna mukavasti töihin lähtiessä.

Aurinko meni mailleen. Siiliperhe oli lähtenyt läheiseltä kasvimaalta tutkimusretkelle. Äitisiili lyllysi edellä ja pienet poikaset perässä. Olisiko kissankuppiin jäänyt mitään? Jos olisi onnea, olisi kissalta jäänyt kalan tähteitä tai muuta syötävää. Olisihan se vaihtelua iänikuisiin matoihin ja hyönteisiin. Kasteinen heinikko taipui antaen tietä matkalaisille. Kissankellot kumarsivat vaeltajille. Pihakeinu ei liikahtanutkaan. Mistään ei kuulunut ääntä.

Siiliemo tuhahteli tyytyväisenä. Vieno kalan tuoksu kantautui sen sieraimiin. Pian olisi oikein ruoka-aika. Mutta mitä kummaa? Takapihan ovesta ilmestyi nainen pyykkikori kainalossaan. Mitä nyt? Hyvä ettei päälle kävellyt.

Äitisiili syöksyi heinikkoon tuhisten, pienet poikaset perässä. Mutta yksi poikasista säntäsi lähimpään piiloon, maassa lojuvaan työrukkaseen. Siellä se kökötti peloissaan piikit törrollään. Se oli ihan paniikissa. Muu perhe tuntui lähteneen ja nainen koreineen oli häipynyt.

Äitisiili ohjasi poikasiaan kasvimaata kohti. Siellä olisi kuitenkin turvallisempaa kuin täällä ihmisen pihassa. Tuskin kotipolku häämötti, kun heinikosta hyppäsi varoittamatta talon Rusku-kissa. Iso kissaksi ja pelottavan näköinen. Niskakarvat pystyssä, häntä levottomasti vispaten kyyristeli kissa kukkapenkin takana.

Siiliperhe raahusti minkä jaksoi, kunhan kissa ei vain hyökkäisi. Silloin alkoi yllättävä rähinä. Naapurin vahtikoira oli herännyt ja vainunnut jotain. Aikailematta se ajoi kissaa, joka häntä suorana syöksyi edellä. Koira haukkui ja siiliäiti pesueineen livahti pesälleen.

Kun nainen palasi takapihalle, oli aivan hiljaista. Kissa hiiviskeli heinikossa. Rukkanen lojui edelleen penkin alla. Mitä ihmettä? Rukkanen pullotti peukalon kohdalta ja liikahti. Siellä kyyristeli pelokas pikkuinen siili. Ei auttanut muu kuin viedä rukkanenkin kasvimaan suuntaan ja toivoa, että pikku siili löytäisi kotiinsa.

Valoa kohti

Kajastus taivaan rannan takaa leviää verkalleen valaisten tienoon. Kukat kurkottavat päätään valoa kohti. Aamuvirkut linnut sukivat itseään valmistuen ruuanhakumatkalle. Kastepisarat helmeilevät ruohikossa.

Uusi päivä valkenee jälleen. Onneksi painajaisuni hellittää. Muistan siitä enää kovan pakenemiseni, turvapaikan etsimiseni, yritykseni huutaa apua. Sitten tajuan olevani omassa

sängyssäni ja lomalla. Voisin itse vaikuttaa päivän kulkuun. Raotan ikkunaverhoa ja lämmin auringon paiste häikäisee silmiäni. – Jotka asuvat kuoleman varjon maassa, niille loistaa valkeus, nousee mieleni pohjalta. Ikuinen valo ja valkeus, miten sen voi käsittää.

Edellisenä päivänä olen kuullut, että ystäväni on yllättäen kuollut. En edes tiennyt hänen sairastuneen syöpään, joka oli niin ärhäkkä, että vei hänet muutamassa kuukaudessa. Tuntui kuin aika olisi pysähtynyt. Saanko koskaan tietää, mitä todella on tapahtunut? Onko parempi, että en tiedä tarkalleen? Lapsuus- ja koulumuistot valtaavat mieleni. Yhteiset tapaamiset aikuisiällä.

Illan suussa ajelen tuttuja maisemia vuosia sitten löytämälleni metsäiselle kumpareelle. Monet herkkutatit olen saanut sieltä kotiin vietäväksi. Jalkani painuvat pehmeään sammalikkoon. Läheiseltä maatilalta kuuluu vasikan ynähtelyä. Se ikävöi navettaan vietyä emoaan.

Vanhojen kuusten oksat kaartuvat majesteettillisesti ympärilläni. Saniaiset kurkottavat lehtiään. Tatteja ei näy missään. Mikä ihme tuolla on? Onko se kivi vai kanto? Yletyn siihen kädelläni ja nostan sen. Linnun pesä. Katselen yläpuolelleni. Metsässä on aivan hiljaista. Väreilevä tuulen henki heilauttelee oksia vaimeasti.

Pesä on taitavasti punottu taideteos. Varvut on pujotettu toistensa lomaan yhtenäiseksi seinämäksi. Vaikuttaa siltä, että pesä on ollut tyhjiällä jo kauan. Se on aivan tyhjä eikä siinä ole mitään pehmikettä tai höyheniä lämmikkeeksi. Koskaan en saa tietää, mitä on tapahtunut, kun pesä on pudonnut puusta.

Paluumatkalla nousee raju ukonilma. Uhkaavat pilvet pyöriivät taivaalla ja etäältä kuuluu lähenevä jyrynä. Poljen pyörällä niin kovasti kuin jaksan. Hiki valuu ihollani ja olen tukahtua. Salamät räsähtelevät ympärilläni kunnes kumu vaimenee ja sade kastelee. Olen hetkeksi unohtanut menetetyt ystäväni. Tuttu kotikuja on vihdoin edessäni.

Aurinko laskee mailleen. Sen viime säteet heijastuvat ikkunan pieleen ennen kuin se pudottautuu horisonttiin. Hämärä verhoaa tienoon. Päivä on päättynyt. Jospa tänä yönä en näkisi painajaisia.

Kanahaukan poikanen

Kana-aitauksessa olevia kanoja ahdisteli tavallisesti kanahaukka, joka pesi vuodesta toiseen Syrjäläisen maalla, puron toisella puolen korkeassa kuudessa. Nokkelat pojat tekivät suunnitelman, jolla kanahaukan ryöstöretket loppuisivat.

Korkeaan kuuseen oli melkoinen kapuaminen, mutta se kannatti: sieltä hinattiin alas pikkuinen poikasenräpäle. Ei sillä vielä juuri höyhenpeittoa ollut, mutta siinä se kasvoi päivä päivältä isommaksi ja kesyyntyi.

Kesän kuluessa lintu seurasi olkapäällä keikkuen tai takana räpytellen. Äiti oli syystäkin vihainen, kun mekkoni tai puseroni olkapää oli kovilla linnun pitäessä siitä kynsillään kiinni. Monesti se istuskeli läheisen tuomen oksalla tarkkailen pihapiirin tapahtumia.

Maanantaisin menin aikaisessa linja-autossa lisalmeen kouluun ja lauantaicin pääsin iltapäivällä palaamaan kotiin. Haukka oli uskollinen saattajani niin maanantaiaamuisin kuin vastaanottajani lauantaicin. Eräänä lauantaicin se ei enää istunut pihakeinin päällä eikä sitä näkynyt tuomen oksalla. Minne se oli hävinnyt?

Samalla viikolla oli kohdallemme pysähtynyt iso kuorma-auto. Auton kopin avatusta ikkunasta oli ilmestynyt haulikon piippu. Lempioksaallaan tuomessa istunut lintu oli pudonnut kuolleena maahan.

Laukaus oli kuultu ja ulkona ollut Ari-veljeni oli juossut pihalta pellon poikki auton luokse. Auton kuljettaja oli vetänyt haulikon autonsa avoimesta ikkunasta ja avannut oven. Hän oli todennut veljelleni, että hän saa tapporahan, kun vie haukan kynnet nimismiehelle.

Myös isäni oli tullut hengästyneenä paikalle. Asiasta oli keskusteltu ja auton kuljettaja oli maksanut 50 markkaa korvaukseksi aiheuttamastaan mielipahasta. Minua se ei paljon lohduttanut, vaikka sillä rahalla sain uuden lämpimän talvitakin, sinisen duffelin, jossa oli karvareunainen huppukin.

Vilkkuvat suunnannäyttäjät

Tapahtuma sijoittuu 50 luvun alun keskikesään Itä- Suomen metsäpolulle.

Pikku tyttö on tätinsä kanssa matkalla tytön kotiin jostakin syystä aika myöhään iltayöstä, mänty ja kuusi valtaisessa metsässä kiemurtelevaa kapeaa niin sanottua kinttopolkua pitkin, jonka molemmin puolin kasvaa mustikanvarpuja, kanervikkoa ja joissain paikoin myös heinäisiä typpäitä.

Polun pohja on epätasainen puiden koholla olevista juurista ja kivikkoista yksi pieni kivien välissä soljuva purokin on ylitettävä.

Ilta yön hämärässä polkua on vaikea erottaa ja tytön takana tuleva täti sanookin, ettei näe polkua jolloin tyttö pysähtyy ja antaa mukanaan olleen taskulampun (jota ei turhaan käytetty patteria täytyi säästää) tädilleen.

Siinä pimeässä keskellä metsää täti ihmettelemään työlle, kuinka sinä näet polun ja minä en.

Siihen tyttö, katso täti polun molemmin puolin tuikkii pieniä vihertäviä valoja kuin lyhtyjä polku kulkee siinä välissä.

Hiljaisessa metsässä pihkan ja kanervan tuoksu ympäröi meidät ja kiiltomatojen tuikkiva rivistö aluskasvillisuuden oksilla.

Niin taivallettiin noin vajaa kilometri metsäpolkua, tyttö edellä täti perässä taskulampun kanssa.

Tytölle polun pohja jalan alla on tuttu. Sitä on kuljettu vuosien aikana kymmeniä kertoja niin päivän valossa kuin illan pimeydessä.

Mielikuva noista pienistä tuikeista on kulkenut vuosikymmenet muistona edesmenneestä tädistä ja metsäpolusta kiiltomatoineen ei se tunnu maagiselta, mutta nostalgia siinä kyllä väritytty ja ehkä mieli herkistyy mutta silloin se oli osa elämää eikä sitä sen enempää ihmetelty.

Olen joskus kertonut tätä tarinaa sanomalla, että me ihmisetkin voimme joskus olla tietämättämme toisillemme tuollaisia pieniä vilkkuvia suunnannäyttäjiä.

Lapsuuden luontomuistoista Itä-Helsinkiin

Varsinkin niitä enemmän tai vähemmän luontoaiheisia kokemuksia lapsuudestaan ja nuoruudestaan tällaisella saariston Sirkalla eli Puulaveden Väisälänsaari nimisestä saaresta tänne Helsinkiin opiskelemaan tulleella ihmisellä vasta onkin.

Mitään siltoja, eikä lossejakaanhan ei ollut. Pelottavaa se oli syksyllä pimeässä ja myrskyssä suurella järvenselällä olla palaamassa kotiinsa, vaikka urheilukilpailusta. Taivas salamoi ja myrsky pauhasi. Pieni vene perämoottoreineen oli kulkuvälineenä. Hengissä sitä yhä edelleen kuitenkin ollaan.

Jonkinlaisia luontoelämyksiähän ne talvella omatekoisesta hyppyristäkin hyppäämiset ja kaatuilemisetkin isossa metsien keskellä olevassa mäessäkin oli.

Luonnon kanssahan olemista siellä lammen rannallakin särkien kutemisaikaan särkien pyytäminen ruohikon ja kaislikkojen keskellä oli. Taidettiinhan sitä välillä pulikoida itsekin.

Kivikkoisilla teilläkin harjoituslenkkien juoksemien kyllä oli aika vaativaa. Jonkun tapaista naisurheilun tulevaisuuden toivona minua kuitenkin pidettiin siihen aikaan.

Isän kanssa koirat mukana oravien metsästyskin oli jännittävää.

Luonnon kanssahan sitä yölläkin oltiin, kun piti kesällä yötä mennä häätämään eläimiä pois kaurapellosta. Lehmät olivat pahanteossa.

Syksyllä 1971 minä sitten tulin tänne Helsinkiin opiskelemaan. Meren rantaa ja metsiäkinhän siellä todellakin oli. Onhan se tietysti vähän niin kuin uusi luontoelämys tuijotella merelle, järven tai lammen sijasta. Uuden viehätystä, jos ei muuta.

Sittenhän sitä luontoa vasta alkoi näkemäänkin, kun sinne Keskuspuiston tienoille pääsi.

Sitten kun asunto järjestyi Etu-Töölöstä Apollonkadulta, Töölönrantahan siinä oli ihan vieressä, aamulenkin paikka. Lahden ympärikäveleminen. Seurasaaaren ympäri sitten, kun aikaa oli enemmän. Kyllähän sitä aina linnut lauloivat ja suvituuli soi. Suksikin luisti Keskuspuisto laduilla.

Asun nykyään Puotilassa Itä-Helsingissä. Kyllähän niitä luontokuvauksia ja aiheita täälläkin olisi. Kyllähän nekin kaikki paikat on kierrelty ja katseltu moneen kertaan. Harakatkin jo nauraa.

Vanhuus kai se sitten siihen liikunta- ja toimintakyvyn heikkenemiseen suurin syyllinen on. Sukuvika se on, jos suksi ei luista.

– *Hannele Kekkonen*

71 vuotta, syntymäpaikka Hirvensalmi, kotipaikka Helsinki. Salpauselän sankaritar vuosimalli 1969.

Muistojen ruusut

Muistojen ruusut, kielot valkeat ja lempeä suvi.

Valkeat myös yöttömän yön, niin kaunis ja viaton huvi.

Muistan juhannuskokon ja nuotion pisteliään savun,
sekä kainon koivun tuoksun ja metsäisen havun.

Jäivät leikit ja juoksut lapsuuden.

Tuli aika työn, ajan kovankin, raskaan ja uuden.

Vanhustyön keskusliitto

CENTRALFÖRBUNDET FÖR DE GAMLAS VÅL RY

Tunteen palolla nyt nousevat muistot pintaan,
silti monta on ansaittu ruusua omaankin rintaan.

On paljon takana, nyt edessä vähän.
näin on elämä kulkenut tähän.
Säästy ei kukaan, jos kauan elää,
silti elämän soinnuissa toivo helää.

Aivan tavallisesti eläen voi hiljalleen punoa,
mielestään montakin kaunista runoa.
Siitä sopivasti luovuus herää,
jos vain kynässä on vähänkin terää.

Päästä jos tупpaakin irrota tukkaa,
ja itsestään miettii:” Voi mua rukkaa”.
Järkikultakaan ei aina niin tahdo luistaa,
silti arvokas olen, se täytyy muistaa.

Kesän lämpö, yhteiset uintiretket,
heinänteko ja joutohetket.
Seuraavia polvia on aika sivusta seurata,
antaa kalliita neuvoja ja rakkaudella siunata

@Titta Kurki

Muisto puolukkaretkestä

Tämä liittyy erääseen syksyiseen päivää, jolloin teimme veljeni kanssa puolukkaretken kaakkoisen Ilomantsin rajapitäjään.

Kun olimme saanet astiat täyteen, nousimme korkealle näköalamäelle syömään eväitä. Siinä syödessämme alkoi kuulumaan veden loisketta allamme olevalta suolammelta. Näkymä oli melkoinen, kun isokokoinen karhu ui meitä kohti noin 100 metrin päässä. Veljeni nousi nopeasti ylös ja juoksi autosta hakemaan lehmänkellon, joka hänellä oli aina mukana, kun kävi metsäretkillä. Hän alkoi kuuluvasti soittamaan kelloa ja niin karhu pelästyi ja teki äkkikäännöksen takaisin päin.

Tilanteesta hämmentyneet marjastajatkaan eivät tarvinneet ennen täydennystä puolukkasaaliiseensa. Ihailimme vielä hetken kauniita vaaramaisemia ja lähdimme kohti kotia.

Metsämansikoita

Olen aina asunut maalla ja luonto on ollut lähellä. muistelin lapsuuttani ja ulkonahan me aina leikimme.

Kävyt olivat lehmiä ja niille teimme tarhoja ja välillä laitoimme ketunleivistä ruokaa. Iso kivi tai kanto toimi hyvin pöytänä ja siihen laitoimme lautasiksi isoja lehtiä ja niiden päälle silppusimme ketunleivistä ruokaa, jota sitten leikisti söimme. Sota-aikana ei ollut paljon leluja, mutta mielikuvitusta riitti.

Kerran lähdimme veljeni kanssa poimimaan metsämansikoita mäenreunalta, joka silloin tuntui olevan kovin kaukana kotoa. Olimme ehkä noin 4–5-vuotiaita. Äiti antoi luvan ja laittoi vielä pienet kipot mukaan.

No niin mansikoita oli tosi paljon ja saimme kipot täyteen. Sitten piti lähteä kotiin. Vaan kotia ei näkynyt missään. Muistan aina kuinka olin hädissäni, kauheeta missä on koti.

Katselin puita ylöspäin ja ne olivat pitkiä ja latvat korkealla. Vähän jo pelotti. Veljeni alkoi itkeä, minä kauhistelin ja katselin ympärilleni, kiipesin ”isolle” kivelle ja voi miten ihanaa, siellä se koti näkyi puiden lomasta. Osasimme kotiin.

Muistan vieläkin sen tunteen, kun pääsimme kotipihalle. Kyllä äidin paistamat lätyt maistuivat ja itse poimitut mansikat niiden kanssa.

Yksinäinen joutsen

Istun tässä kerrostaloasunnossani pöytäni ääressä. Ajatukset menevät taas vanhoihin asioihin (mitäs tässä enää muutakaan)

Alan miettimään kuinka ihmeellistä tämä elämä on kuitenkin kaikesta huolimatta. Paljon tapahtuu asioita, joihin ei välttämättä kiinnitä huomiotaakaan, ennen kuin sitten myöhemmin.

Katselen lintuja ja tulee mieleeni eräs loppukesän päivä. Kävelen tuttua rantatietä, vastaan tulee ”mökkiläinen” jolle kerroin miten olen jo pitkään kuunnellut, kun järveltä kuuluu kummallista uikutusta. Mökkiläinen tiesi kertoa, että se on joutsen, joka lentelee järvellä edestakaisin ja uikuttaa. Hän epäili, että siltä oli kaveri kuollut. Joutsenet kun ovat parisuhteessa saman puolison kanssa koko elämänsä.

Uikutus jatkui koko loppukesän. Se oli minusta niin karmivaa, että väistämättä tuli mieleeni, että mitähän tämä tietää. Se ääni jäi päähäni soimaan koko syksyksi.

Järvi jäätty. Mieheni oli innokas kalamies ja saa sanoa, että järvellä hän vietti suurimman osan aikaansa niin kesällä kuin talvellakin.

Tuli kevät ja jäät ohenivat, mutta sinne vaan täytyi kalamiehen aina mennä. Niin sitten eräänä päivänä mieheni kuoli pilkkireiälle. Muistin heti sen joutsenen ”itkun” ja ajattelin, että tätäkö se tiesi. Nyt kuljen näitä rantoja ja ”itken”, yksin jäin minäkin.

Tästä on kulunut jo 20 vuotta, mutta aina tapaus palaa mieleeni

Luonnon merkkejä ei vain aina ymmärrä.

Metsäretki vanhempien kanssa

Syyskuun kuulas aamu, lähdimme äidin ja isän kanssa puolukan poimintaan. Minä olin vajaa 5-vuotias, toiset sisarukset olivat koulussa. Olin tosi arka tyttö. Vanhempani poimivat puolukkaa myyntiin. Metsä oli mäntymetsää ja maa oli kuivaa. Siihen minä jäin männyn juurelle, kun äiti ja isä lähtivät kauemmaksi astioiden kanssa. Isä oli tehnyt vanerista ison astian, sanoimme sitä kontiksi. Siihen mahtui neljä ämpärillistä marjoja.

Minä aloin leikkimään kotia. lakaisin männyn oksalla "lattian" puhtaaksi. Keräsin käpyjä ja oksia ja aloin tekemään käpylehmä, joille laitoin tikuista jalat. Isommista kävyistä tein hevosia. Aitauksen tein oksista ja jokaiselle lehmälle oman karsinan. Välillä huutelin äitiä ja isää. Aina jompikumpi vastasi. Olivat kuitenkin sen veran kaukana, etten nähnyt heitä. Minua myöskin hiukan pelotti. Puut narisivat tuulessa ja linnut lentelivät ja tikat nakuttivat.

Sitten koitti evästauko. Vanhempani tulivat kahville voileipien ja pullien kanssa. Minulla oli juomana maito. Tyhjätyään ämpärit konttiin vanhempani lähtivät uudelleen metsään ja minä jäin jatkamaan leikkejäni. Sen muistan, että metsä oli lapsenkin silmin katsottuna erittäin kaunis. Aurinko paistoi ja metsä oli hyvin hoidettu. Puunrungot nousivat korkeuksiin ja kaarna näytti punaiselta. Koitti se kotiinlähtökin. Pyörät oli kulkuvälineenä. Minä istuin äidin takana ja marjakontti oli isän takana.

Varmaan reissu kesti 4–5 tuntia. Matkaa oli suuntaansa n. 10 kilometriä. En tiedä johtuuko noista kokemuksista, etten ole koskaan pitänyt metsäretkistä. Minulle mieluinen kohde luonnossa on järvien ja jokien rantamaat, niistä nautin.

Kohtaamisia Mäntyharjulla

Alakoululaisena lähdin mustikkaan ja olin pääalaspäin. Huomasin, että joku tuijottaa, se oli käärme. Lähdin juoksemaan kovasti kohti kotia. Äiti kysyi, mikä hätänä, kerroin että näin käärmeen.

Marjassa ollessa lapsena astuin kahden mättään välissä olevaan muurahaispesään. Muurahaisia käveli joka puolella jaloissa ja aloin niitä huitomaan ja ravistella pois.

Olin toisella kymmenyksellä ja kuljin metsässä. Hirvi tuli vastaan, tuli aivan lähelle tuijottamaan. Siinä me tuijotimme toisiamme eikä se hirvi tehnyt muuta. Lopulta se hyppäsi aidan yli.

Villi luonto Lieksassa

Sodan loputtua oltiin perheen kanssa metsässä, kun karhu tuli vastaan, mutta se kiipesi puuhun. Äiti pelkäsi ja itse myös, olin silloin noin 4-vuotias.

Kaksi sutta oli jäällä, jonka poikki yleensä kuljin. Jouduin kiertämään, etteivät huomaisi minua.

Isä opetti metsästäjän. Lähdin mukaan jänisjahtiin ja lintuja myös. Ruokaa piti nuorena pöytään saada.

Kesä muonamiesmökillä

Vietimme lapsuudenkesiä perheemme kanssa ns. muonamiesmökillä. Ne olivat maatiloja, joissa kaupunkilaiset näkivät maatalan töitä. Meille kaupunkilapsille oli siellä paljon ihmettelemistä. Seurasimme eläinten päiväntulkua. Kauraa vietiin laitumille ja navettaan.

Piilossa heinäladossa

Asuin lapsuuteni maaseudulla. Naapurin tomera tyttö, luokkatoverini, ehdotti, että otetaan omenoita evääksi ja mennään heinälatoon piiloon. Vietimme piilossa muutaman tunnin ihanan pehmeiden ja korkeiden heinäkasojen päällä. Vanhemmat tietysti huolestuivat ja etsivät meitä, kunnes isäni kuuli meidän tyttöjen puhetta ladon seinien läpi. Vanhempamme olivat hyvin vihaisia. Kaverini isä kuritti tyttöä, mutta oma isäni ei piiskannut vaan uskoi kaverin houkutelleen minut mukaan piiloon. Näinhän asia olikin.

Tyttöjen työt

Olin vanhin lapsi perheessäni. Pihallamme oli kasvimaata, jossa oli perunoita, porkkanoita ja punajuuria. Puuhastelin puutarhassa ja vahdin pienempiä lapsia. Lahdin joskus omille teilleni ja siitä tuli kotona sanomista. Tyttöjen odotettiin tekevän kotitöitä, mutta pojat saivat mennä esimerkiksi uimaan.

Männynkävyt

Kouluaikoina keräsimme käpyjä. saimme jopa maksun niistä. Siemenjalostamo maksoi niistä koululle ja koulu maksoi painon mukaan meille palkkion. Kilpailtiin kavereiden kanssa kuka saa korin täyteen. Keräsimme siis männynkäpyjä. Oli kiva olla ulkona. Koulu sijaitsi metsän keskellä.

Kuplat

Isä oli puutarhuri. Lapset harvensivat porkkanapenkkejä sekä mansikkapenkkejä. Oli myös kaaleja, punajuuria, kurkkuja ja tomaatteja. Joki oli aika lähellä. Siellä kävimme vilvoittelemassa. En osannut uida ja pojat heittivät jokeen. Tunsin uppoavani veteen ja tuli olo, että nyt kuolen. Jalat eivät yltäneet pohjaan. Pari tyttöä haki minut vedestä. Muisto jäi kuplista, jotka syntyivät vedestä.

Yhdessä metsässä

Miehelläni ja minulla oli vuokrakesämökki, jonka ympäristössä kävimme marjassa ja sienessä. Mies tunnisti sieniä, mutta minä keskityin keräämään marjoja. Kävimme myös suolla karpaloita keräämässä koira mukana. Koira tosin pelkäsi suolla ja sitä piti kantaa sylissä.

Lapsuuden mökkeilyä

Oli vanhan isän ja äidin mökki, joka oli jäänyt suvulle. Kukaan muu ei tavannut käydä mökillä kuin meidän perhe. Oltiin siellä aina kesäisin. Siellä oli pihalla paljon kattomista. Naapureilla oli lehmiä. Me saatiin myös siskon kanssa opetella lypsämään siellä.

Yhdessä rampattiin pitkin peltoja: oli kiinnostavaa tutkia eläimiä leppäkerttusta lehmään. Meilläkin oli possu elättinä, joka kuitenkin jouluna syötiin. Tämä oli surkeaa. Eläimillä oli kuitenkin tarkoitus: oli sota-aikaa ja ruuasta oli pula.

Isä oli myös innostunut luonnosta, tehtiin retkiä esim. Hailuotoon. Otettiin eväät mukaan. On tärkeää, että lapset saavat olla luonnon kanssa tekemisessä.

Lapin reissu

Lapin reissut ovat jääneet mieleen: ensimmäinen kokemus oli mukava, lähdettiin kaverin kanssa teltailemaan. Oltiin Rovaniemen uimarannalla yksi viikko, käytiin illalla tansseissa. Aamulla kun herättiin, teltan edessä oli kukkakimppu. Oli kova homma saada selville, kuka ne oli laittanut siihen. Selvisi, että kimpun oli laittanut saksalaistytöt.

Jatkettiin matkaa Kilpisjärvelle ja Norjan puolelle. Norjan puolella oli kylmä, koska aurinko tuli vuoren takaa vasta puolen päivän jälkeen. Meillä oli kuitenkin paikallinen kissa kaverina. Joku oli ottanut kesäkissan ja jättänyt sen luonnon armoille. Lähdettiin Rovaniemelle takaisin. Sieltä otettiin kaksi tyttöä mukaan, joiden kanssa lähdettiin Kalajoelle.

Norjassa kalassa

Pohjois-Norjan luonto ja ihmiset ovat jääneet mieleen: luonto oli kaunista ja ihmiset olivat ystävällisiä, osasivat suomen kielen. Kalamatkat olivat tärkeitä; saalista saatiin ja se oli erittäin hyvää. Näitä retkiä tehtiin monena kesänä. Kierreltiin myös paljon muita Norjan kauniita rannikoita.

Miesten mukana kalassa

Miehelle oli tärkeää kalastaminen. Kerran lähdettiin kalalle porukalla ja yövyttiin soputeltassa. Minun selän alle jäi kivi, joka vei minulta yön. Seuraavana yönä sain kuitenkin toisen paikan.

Kerran oltiin pilkillä talvella. Minua ei tahdottu ottaa mukaan miesten mukaan mutta lähdinpähän. Ensin ei tahdottu tehdä pilkkireikää, koska miehet mököttivät. Reikä kuitenkin saatiin ja minä sain reissun komeimmat ahvenet.

Kesäkana ja kukko

Kesämökille jouduttiin ottamaan veljeltä kukko ja kana, jotka hän oli saanut 50-vuotislahjaksi. Ne olivat meillä yhden kesän. Niitä oli mukava seurata, koska ne olivat siellä vapaana. Ne tonkivat maata ja kukkokin oli herrasmies. Kun se löysi madon, kukko alkoi kutsumaan omaa kanaemäntää ja antoi madon aina rouvalleen. Kana muni kirkkaan oranssivärisiä munia ja ne maistuivat

makoisilta. Keitin myös kaurapuuroa ja syötin sitä kanalle sekä kukolle lusikalla, se oli niitten mielestä herkkua.

Hirvenmetsästys

Olen metsästännyt paljon hirviä, 50-vuotta. Myös kauriita ja metsälintuja olen saanut. Vaimo on niistä sitten tehnyt hyvää ruokaa. Hirvet ovat olleet isoja ja pieniä. Hirvihommissa metsästetään ensin vasoja. Olen metsästännyt Utajärvellä. Innostuin jo pikkupoikana, isä opetti minua. Haavereita ei ole juurikaan sattunut, mutta apua on joskus joutunut pyytämään. Metsästys on ollut mukavaa, koska on saanut puhdasta ruokaa ja ulkoilma on ollut raikasta, varsinkin syksyn aamuraukeaus.

Kesätyönä eläinten hoitaminen

Minunkin tarina kertoo eläimistä. Minun kotonani oli n. 30 lammasta, me paimennettiin niitä sisarusten kanssa. Meidän piti pitää huolta, ettei esim. postiauto aja niiden päälle. Meillä oli vastuu eläimistä. Se oli meidän kesätyö. Vesisateella se ei ollut mukavaa. Me opetettiin myös lypsämään lehmiä. Sekin oli vähän tymeppää, koska lehmät huitovat hännillään kasvoihin.

Meillä oli kaksi isoa puutarhaa. Toisessa oli useampi omenapuu, meidän koirakin söi omenia. Pikkupuutarhassa oli lipputanko. Siellä kasvoi paljon äidin kasvattamia kukkia.

Marjаметissä

Olen ollut paljon marjаметissä: hilloja, mustikoita ja puolukoita on tullut poimittua. Sukulaiset ovat asuneet Pudasjärvellä, jossa olen marjastanut usein. Pikkulapset jäivät kavereiden kanssa leikkimään, isommat lähtivät mukaan marjastamaan. Ilmat olivat kauniita mutta paarmat ja karpäset olivat kiusana. Hyvinä vuosina yhdestäkin reissusta tuli marjoja tarpeeksi, huonona vuosina piti käydä useampi reissu.

Marjastuksen ohella on saanut retkeillä ja kävellä suolla sekä saanut syödä eväitä. Nyt kun kunto ei enää salli marjastusta, ostan marjoja muilta. Marjat kuuluvat tärkeänä osana ruokavaliooni.

Lapsuusmuistoja luonnosta

Pienenä piti paimentaa lehmiä. Äiti meni sunnuntaisin sinne yksin. Lapset menivät kuitenkin mukana, koska ajattelivat, että äidillä on yksinäistä ilman heitä. Lehmät ja vasikat olivat mukavia. Heinänteko oli vähän raskasta mutta äitiä ja isää piti lähteä auttamaan.

Koulumatkat olivat pitkiä mutta ne piti taittaa kävellen, oli ilma mikä tahansa. Ei tahtonut olla tarpeeksi vaatetta. Talvella oli kylmää mutta joka perheessä oli samanlaista koska oli köyhää aikaa. Ulkona kuitenkin leikittiin paljon, tehtiin lumesta paljon kaikenlaista, lunta oli vielä silloin.

Norjan äkkijyrkät tiet ovat jääneet mieleen. Siellä tuli käytyä retkillä. Melkein oli pelottavaa kulkea.

Sienimetsässä

Työpäivän päätteeksi lähdettiin sienimetsään. Aluksi en tiennyt kuin kanttarellin ja niitä ei ole täälläpäin kovin paljoa. Opin tunnistamaan sienet ystävien avulla: rouskut ja tatit. En koskaan tuonut yhtään karpässientä kotiin. Sienistä tehtiin salaatteja, suolasieniä, niitä pakastettiin, annettiin ystäville. Metsässä oleminen poikkesi tavanomaisesta ja kävely siellä oli mukavaa. Jos kävin yksin sienessä, oli pientä jännitystä, etten eksy.

Ystävän kanssa oltiin kerran alueella, jossa asusteli hirviä. Tuoreita hirvenkakkoja tuli usein vastaan. Piti aina välillä katsella ympärille, ettei sarvipää hengitä niskaan.

Muovikassit tulivat täyteen sieniä ja sitten alkoi rankin osuus: piti perkata sienet. Sienet laitettiin yöksi veteen ja seuraavana päivänä niistä tehtiin herkkuruokia. Lapset eivät oikein tykänneet sienistä, mutta kun niitä piilotti lihapulliin, niin ne olivat lasten mielestä parempia kuin tavalliset. Sienestäminen on ollut mukavaa ja luonnonhelsingissä on ollut mukava kulkea. Olen jakanut sienitietoutta myös lapsille.

Hiirenpyydyttäjä

Lapsuudesta tulee mieleen kissanpojat. Saara-nimisellä emokissalla oli kolmivärinen pentu, nimeltään pikku-Saara. Äiti meni kauppaan ja tullessaan poikkesi yhteen taloon. Siellä oli pikkupoika, joka antoi pikkukissan äidille ja pyysi tuomaan sen minulle. Äiti laitto kissan taskuun ja toi sen kotiin. Pojan antama kissanpoika tuli meille ja emokissa Saara alkoi imettämään sitä. Kissa hoiti sekä oman että vieraan pennun.

Syksyllä äiti lähti marjaan ja minä lähdin kissojen kanssa mukaan. Saamani pikkukissa, nimeltään livari, kiipesi koko ajan isoihin puihin. livari-kissa livahti ison männyn latvaan. Minä kutsuin sitä ja kissa tulikin alas. Kissat kasvoivat meillä isoksi asti. Pikku Saarastakin tuli emä. Vanha Saara-kissa kävi vielä hakemassa pikku-Saaralle ja tämän pennuille hiiriä, jotka minä jouduin nylkemään. Pikkuiset kissanpennut eivät muuten saaneet eroa saalista. Hiiren nahat laitoin seinälle kuivamaan. Samana syksynä naapurin isäntä tuli meille ja kysyi talon isännältä, että mitä nuo ovat. Isäntä sanoi vieraille: Tyttö on opettanut kissalle, että tuo hiiret ensin hänelle nyljettäväksi.

Matkani Laatokan Karjalaan

Ikävöin usein Karjalaan,

sinne lapsuuteni maisemaan.

Unessa vain pääsen käymään siellä,

silloin rajapuomi ei ole tiellä.

Istun varjoon tuoksuvaisen pihatuomen,

ihastelen näkemääni,

kaikki tämä kerran oli Suomen.

Vanhustyön keskusliitto

CENTRALFÖRBUNDET FÖR DE GAMLAS VÅL RY

Muistoistani mieleen palaa riemulliset hetket,
isän kanssa tekemäni monet kalaretket.
Silloin vielä aamu-untaan nukkui kylän väki,
järven takaa helskytteli kultakurkkukäki.

Marjamatkat, äidin kanssa tulee usein mieleen.
Syksyisin myös kuljeksimme lähimetsään sieneen.

Luonnon vaipussa pitkään talviuneen, painui suksen jäljet pellon valkolumeen.
Reki luisui vauhtiin kotimäen päältä, luistinparin
piirrot löytyi järven jäältä.

Kipeästi muistan sodan kauhut, pommitukset ja tykkien pauhut.
Sitten jouduin tietä kulkemaan,
joka johti paikkaan tuntemattomaan.

Herään unestani Hämeen kevääseen, kuuntelen, hämäläinen käki kukkuu verkalleen.

@Airi Liimatta

Hyvin varustautunut veneilijä

Luontokokemukseni oli sellainen, kun lähdettiin veneellä saareen. Meitä oli muutaman nuoren porukka, olin silloin itse 16- vuotias. Kun pääsimme perille, edessämme näimme kyltin ”maihinnousu kielletty”. Nousimme kuitenkin rantaan. Vastassamme oli pappa, joka istui yksinään. Pyysimme häneltä kovasti anteeksi, että kielloista huolimatta nousimme maihin. Hän kertoi meille, että saari ei itse asiassa kuulunut hänellekään, vaan hänen veneensä oli ruvennut vuotamaan ja oli itse viettänyt nyt saarella kolme päivää odottaen, että joku tulisi rantaan, jotta hän pääsisi heidän kyydissään maihin takaisin. Kysyimme häneltä, miten hän oli siellä pärjännyt kolme päivää, johon hän totesi, että ei kai tämän ikäinen mies yksin veneellä lähde minnekään ilman ruokaa ja juomaa matkassaan. Tarjosimme papalle kyydin rantaan ja hän puolestaan tarjosi meille kahvit ja pullat.

– Paula, 95v.

Kiinan puut

Oma luontokokemukseni mikä tulee mieleen, on matka Kiinaan. Oli jännittävää lähteä sinne, reissussa ei kuitenkaan ollut vaikeuksia. Lämmintä ja kaunista siellä oli. Tietystikään koivuja ei ollut, mutta paljon puita.

– Marjatta, 92v.

Luonto on kaikki

Luonto on kaikki. Se on ihana.

– Esteri, 94v.

Asta-myrsky

Luontokokemus voi tulla hetkessä ja häipyä hetkessä. Suurin kokemus oli Asta-myrsky. Kesti vain lyhyen hetken, mutta jätti paljon jälkeensä. Motot ja ajokoneet joutuivat selvittämään kuukausi kaupalla. Vieläkin löytyy metsästä jälkiä.

– Ale Pellinen

Koivun tarina

Hieskoivu, laho-oksa, kelvannut ei sorvipuuksi

Luonnon kiertokulussa kelpas moneks' muuksi

Käpytikka nakutteli itsellensä pesäkolon

Poikasilleen takasi näin turvallisen olon

Väliin kului vuosia

Sitten alkoi isovehi palokärki paikkaa suosia

Pesäkolon itsellensä veisteli

Siinä sitten poikasiaan hoivaeli

Telkkäemo alkoi pesäpaikkaa hakea

Palokärjen kolo oli pesäpaikka makea

Telkän nokka ei takomista kestänyt

mutt' ei palokärki sen pesimistä estänyt

Muni munat, poikasiksi hautoi

Vanhustyön keskusliitto

CENTRALFÖRBUNDET FÖR DE GAMLAS VÅL RY

Vesilinnun lailla lähilampeen auttoi

Tuli Asta-myrsky

Kumoon pitsi koivuvanhuksen

Sitten tuli muurahaiset,

Pesäpaikaksensa otti sen.

– *Ale Pellinen*

Varhaiset luontokokemukseni Etelä-Karjalassa

Minun lapsuuden kokemuksiini liittyy voimakkaasti luonto ja erityisesti kasvit, joita sanon harrastaneeni yli 70 vuotta. Olen syntynyt 1946. Lapsuuteni vietin Etelä-Karjalassa teollisuustajamassa. Ensimmäisessä kodissamme asuin yksivuotiaasta kahdeksanvuotiaaksi. Olin perheeni ensimmäinen lapsi, sisareni on minua kaksi vuotta nuorempi. Asuimme melko uudessa omakotitalossa vuokralaisena.

Kadut olivat päällystämättömiä hiekkateitä, samoin kuin isotiekin, jolta katumme nousi pienehköön mäkeen. Kadun oikealla reunalla oli joitakin metrejä leveä joutomaa mäen päälle ensimmäisen mökin portille asti. Tällä kaistaleella kasvoi tiheästi sananjalkoja. Tämä sananjalkametsä

yletti lapsilla rintaan asti. Jonain kesänä teimme tuohon metsää jännittäviä piilopaikkoja, joihin pystyi ryömimällä kulkemaan kenenkään huomaamatta. Sananjalkoihin liittyy myös voimakas hajumuisto. Jonain elokuun pimeänä iltana perheeni palasi matkoilta ja käveltiin kotiin linja-autoasemalta. Sananjalkametsä soi voimakasta heinäsiirkojen sirtyskonserttia. Siihen pimeyteen liittyy ilman leppeä lämpö, saniaisten tuoksu ja siirkojen soitto. Minulla ei ole muistikuvaa keväistä, kun nuo sananjalat aloittivat kasvunsa eikä kukaan puhunut pelottavista kuolemankourista, joiksi aukenevia sananjalkoja on jossain nimetty.

Sananjalkametsää vastapäätä kadun toisella puolella oli oikeaa mänty- ja koivumetsää. Kaistale oli niin kapea, että toisella kadulla olevat autokorjaamoja ja sahaa näkyivät. Metsän keskellä oli pieni leppien ympäröivä aukeama. Siinä taas kasvoi isoja kissakelloiksi sanomiamme, mutta oikeasti kurjenkelloja ja keskellä oli vihreä, pehmeä kasvusto kuin sohvatyyny ja siinä punaisia apilankukkia, jotka paljon myöhemmin olen tunnistanut metsäapilaksi.

Edelleen kadun oikealla puolella siinä punaiseksi maalatussa mökissä asui kaksi perhettä, joilla oli ikäisiäni lapsia. Muistan, että heillä oli perunapelto. Mökin seinustalla oli kukkapenkki, jossa kasvoivat hienoja leijonankitoja ja elokuussa kukkivat korkealla kultapallot. Mökin pihan yläosa oli luonnontilassa. Siinä oli myös hiekkakuoppaa, josta oli otettu hiekkaa mäkiä rakennettaessa. Jonain sateen jälkeisenä päivänä yritin käsin irrottaa isohkoa kiveä. Kiven syrjästä nousi muistiini tallentunut aikuisen sormenpaksuinen mato. Tunnistin sen kastemadoksi enkä alkanut puhumaan käärmeestä, kuten myöhemmin mummolassa kerroin nähneeni ulkoahuusin oven edessä,

Seuraava talo oli myös oikealla ja kotiani vastapäätä. Talo oli ehkä kadun varren vanhin. Miehellä oli kuorma-auto, jonka lavalla oli siirrettävä koppi. Siinä kuljetettiin jollekin tehtaalle työläisiä töihin aamulla ja kotiin iltapäivällä. Talon emäntää sanottiin mummoksi. Tämä naapuri olikin minulle vähän niin kuin mummola. Poikkesin usein juttelemassa tärkeistä asioistani mummon kanssa.

Talon vie poimimaan kukkapenkissä kasvavia sinivuokko ja äidilleni. Mummo koputti napakasti ikkunaan ja puuhani keskeytyi. En muista mitä poimituille kukille kävi.

Ymmärsin kyllä tekoni vääryyden aivan samoin kuin toisenkin kukkavääryteeni. Olin ylittänyt lähialueen reiviirin ja mennyt kadun päähän, jossa oli muutamia uusia, sodanjälkeen rakennettuja omakotitaloja. Eräällä pihalla lapset ihastelivat kukkaan puhjennutta krookusta. En tietenkään ollut ennen nähnyt sellaista kukkaa. Kun lähdin pihalta, menin hienosta kukasta kateellisena katkaisemaan sen. Samalla retkelläni syylistyi myös toiseen vahingontekoon tai sen yritykseen. Olin löytänyt ulkokuuussista lapsilta kielletyn tulitikkiuaskin. Paluumatkani kulki oikopolkua metsikön läpi. Erään kannon juurella kokeilin tulen syttymistä edelliskesän ruskeaan heinikkoon. Piilotin heti tikkuuaskin saappaanvarteen. Paikalle osui pyöräilevä teinipoika, jonka kanssa talloimme liekit sammuksiin. Luultavasti tekoni ei tullut vanhempieni tietoon, sillä siitä olisi seurannut paha selkäsauna.

Talo, jossa asuimme, oli kaksikerroksinen, yhdelle perheelle tarkoitettu, vähän suurempi kuin uudisrakennukset. Sodanjälkeisessä asuttamisessa asuntomme oli erotettu omistajaperheen käytöstä. Meillä oli keittiö ja huone, Asuimme ensimmäisessä kerroksessa. Seinän takana oli isäntäväen aula ja iso sali, yläkertaan heille oli tehty sähköhellalla varustettu keittiö h ja yksi makuuhuone. Heidän teini-ikäiset poika ja tyttö oleilivat kattotaitteiden alle jäävissä kapeissa komeroissa ainakin kesäisin. Heillä oli myös vessa ja kylpyhuone. Meidän keittiömme oli talon alkuperäinen keittiö puuliesineen ja vesihanasta tuli kylmä vesi, mutta tarpeilla käytiin ulkokuuussissa, joka oli entisessä kanalarakennuksessa. Talon tontti oli iso. Ja pihassa oli ensimmäinen näkemäni siemenistä kylvetty nurmikko, jota leikattiin mieskäyttöisellä kelaleikkurilla. Nurmikolla kasvoi apilaakin.

Tontti oli aidattu orapihlaja-aidalla ja talon isäntäväen päädyssä kiipeili villiviini rapattua seinää pitkin. Talon kellarikerroksen iso autotalli oli vuokrattu isäni yritykselle. Autotallin sisääntuloleikkauksen rinteet olivat suojattu kivimuurilla. Muurin rakosiin oli istutettu kivikkokasveja mm. sammalleimua. Jonain kesänä kivitasku löysi myös pesäkolonsa muurista.

Alapihamme kohdalla naapurissa oli vanha pihamökki, jossa asui leikkikaverini. Heidän pihallaan ei tietenkään istutettua nurmikkoa, vaan pihan pinta oli ihmeellistä lyhyttä kasvia, joka oli kuin pienenpieniä lehtiä kuin kaksi vastakkaista sirkkalehteä. En muista, että pihaa olisi koskaan tarvinnut mitenkään parturoida ja se kesti kulkemista ja leikkimistä. Tuollaisen nurmikon haluaisin yhä itsellenikin. Kun aikuisena olen yrittänyt selvittää kasvia, luultavasti oli kyse jostain pihatatarista.

Meidän postilaatikkomme oli oikeastaan tuon pihan puolella, koivuun kiinnitettynä. Koivun juurella oli mesimarjoja, johon myös tuli aina muutama maistettava marja. Isäntäväellä oli alapihalla kasvimaata. En muista, että heillä olisi ollut erityisesti marjapensaita, jokunen omenapuu saattoi olla heidän nurmikollaan. Vasta nyt aikuisena olen alkanut ihmettelemään, miksei meillä ollut omaa kasvimaata, joka pihalle olisi hyvinkin mahtunut. Alapihalla oli pari korkeaa kuusta ja niiden juurten välin vihreää sammalmattoa oli mukava rapsuttaa roskista ja rakentaa siihen omaa leikkikotia. Isäntäväen lapsilla oli kuusten välissä joinakin kesinä riippukeinu. Kuusien lähellä oli myös meille lapsille varattu pieni alue hiekkaleikkeihin, samoin kuin kaksi isoa kiipeilykiveä. Meidän ovemme edessä oli koivu, jossa oli kottaraispönttö alkukesän seurantaan. Liiteri-huussipolkumme vieressä oli vielä muutama mänty, joihin vedettiin pyykkinaru kesällä.

Isäntäväen poika pystytti kavereineen ensimmäisen näkemäni sopoteltan (n.1952 ja telta oli ainakin kupolimallia) pihalle ja aikoivat yöpyä teltassa. Siitäpä minä innostuin ja halusin myös yöpyä ulkona. Viritin laskeutuneen pyykkinarun varaan aikuisten huovan harjakattoteltaksi.

Nauloilla ja kivillä kiinnitin sen maahan. Sitten päätyaukot piti ratkaista. Toisen päädyn tein pitkästä räsymatosta, jonka nostin myös narulle ja muotoilin siitä myös makuualustaa. Toinen pääty syntyi siitä vaaleanpunaisesta, koira ja pallokuviosta. äitiyspakkaushuovasta. Näiden kiinnittimiksi pyykkipojat ovat sopivat. Olin siis alle kouluikäinen, joten mahduin hyvin. Teltoja en ollut nähnyt kuin sotavalokuvissa ja sarjakuvissa, kuten ensimmäisissä Aku Ankoissa. En muista, miten uni tuli, mutta aamuyöstä äitini tuli herättämään, että kohta voi alkaa sade. Todennäköisesti hän oli valvonut huolissaan siihen asti. Seuraavat ulkona nukkumiset tulikin vasta teini-iässä.

Tuohon pihanne nurmikkoon ja huovan tai maton päällä leikkimiseen liittyi eräitä hyönteiskokemuksia. Kun alustaa nosti jonkun tunnin päästä, niin maa vilisi hyönteisiä, jotka aikuisena olen oppinut pihtihäntäisiksi. Seuraavan kerran törmäsin niihin vasta parikymmentä vuotta sitten Pietarin alapuolella.

Hepokatti talomme seinällä oli myös lasten ja aikuisten ihmettelyn kohde. Toinen luonnon suuri ihme oli auringonpimennys, jota katsottiin noettujen lasinpalasten läpi, vaikka isän verstaasta olisi löytäneet ne nykyisin turvalliseksi sanotut hitsauslasit.

Palaanpa vielä kasveihin. Lähinaapureissa oli vanhempia oppikoulua käyviä lapsia. Kuulin heidän keräävän koulua varten kasveja. En muista olisinko nähnyt jonkun tässä puuhassa. Minulla oli tapana kuljeskella yksin lähiympäristöni pusikoissa. Kerran löysin kosteikon reunalta mielestäni hyvin erikoisen kasvin, jonka kukat olivat mansikankukkaa muistuttavat, mutta mustanpunaiset. Menin ylpeänä ja innoissani kertomaan jollekin kasvien keräilijälle. Menimme yhdessä katsomaan.

Pettymykseni oli suuri, kun kerääjä totesi; "Ei tuota ole värikuvakasviossa, en mie tiiä mikä se on". Niin kasvini ei kelvannut.

Itse löysin vuosien päästä kasville nimen - kurjenjalka. Kun minun keräilyaikani tuli, tutkin kasvit vähillä ääriiviivapiirroksilla kuvitetun luokitusoppaan mukaan laskien verho- ja terälehtien, heteiden määrää ja tutkien lehtimuotoja ym. ja kun olin päätynyt johonkin nimeen, kaivoin Värikuvakasvion esille ja kuvasta tarkistin määrittelyni. Kasveista ei tullut minulle ammattia, mutta hyvin rakas harrastus.

– *Liisa Laatinen*